

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.
Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt esz-közölhető.
Minden egyes beiktatás után kincstár-illeték 30 kr.

A nyílt-térben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfőték, a hirdetések megszábasánál, 20% nyílt kedvezményben részesülnek.

Előfőtési árak:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Szorkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők:
Szt.-Mihályi utca Sütő-ház.

Bérmertetlen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.
A köziratok nem adhatók vissza.

Kiadó-hivatal.

hová az előfőtési pénzek, a lapba számtal hirdetések és felszólamlások küldendők:
Nagyter 136. sz. a.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Emeljük a munkás-osztályt.*)

II.

(L.) A „Szabolcs” 43-ik számában a munkás-osztály emeléséről értekezvén, kifejtém annak szükségességét s ígértém, hogy mikéntjét is közelebb kifejtem.

Ami édes reménnyel tölt el a munkás-osztályok emelkedése iránt, az minde-nélkül azon ferde ultramontan- aristokra-tikus gondolkodás színőfélnben levése, vagy legalább hovatoább szűkebb térre szorítá-sa, mely csak a születési fölönyre támasz-kovalva, a becsületes munkát, mint valamely paríanak való foglalkozást lenézte, megve-tette. Napjainkban nemcsak művelt egye-kek, de még conservatív államok is elismer-ik s joggal ruházzák fel a munka által szerzett vagyont.

Hathatos emeltyúje ez a munkás-osz-tálynak; mert az a kívülről jött lenézetés és megvetetés következtében mintegy félt érezni saját becset és méltóságát; fájdalom, szégyeltes s alacsonyok tekintete önmagát, és ha csak lehetett, örömmel cserélte fel le-alacsonyítónak vélt mesteriségét, ami még ameleit jövedelmelő is volt, egy díjnokság-gal; sőt ez még napjainkban sem példátlan, csak azért, hogy bizonyos álymbust sze-rezhessenek, vagy némi ugylátzó tisztessé-ges állást vívhassanak ki a társaséltben.

Es éféle gondolkodásmód napjainkban már Európában is színőfélnben van, s a ki-vülről jövő tiszteltetés és elismerés, mintegy nagyobb önbizalmat és helyesebb önértetet ad a munka emereinek.

Ez önbizalmatlanság és öntiszteltelen-ség pedig egyenesen és határozottan a mü-velletlenségéből, a tudatlanságból származott.

Ha a munkás-osztály az olvasás köz-vetítésével, gondolkodni s eszmélkedni ké-pes lett volna; ha fel tudott volna emelkedi azon magaslatra, ahonnan a munkás-osztály befolyását a világművelődésre megítélni le-het; ha képes lett volna felfogni azt, hogy a delejtő, a nyomda feltalálója, vagy a gőz-erőnek a gépekre alkalmazója, sokkal több hasznót tett a világnak, mint a zsarnok ural-kodók hosszu sora: akkor bizonyosan be-csülni kellett volna azon osztályt, melyből ily halhatatlan lángelmék váltak ki.

Ugyanazért ezen önbizalom, önbecs emelője nem lehet más, mint az irodalom. Ez osztály műveltebbjeinek, nem lehet fontosabb feladatuk, mint ébreszteni s a lehető legszelesebb körben terjeszteni az olvasási kedvet. Ez azonban még magában nem elég. Oda egy népszerű „munkás-irodalom” megteremtése lenne szükséges.

Tagadhatlan, hogy a sajtó napjainkban órlási mérvet öltött; de annak milliárd közlőnye oly tenger, melyből még a foly-vást tudományyal foglalkozó sem képes mindig kibontakozni. A szabad sajtó min-den gondolkodási iránynak helyet ad, s a nem értők leggyakrabban ártalmat szerez-

nek belőle s amelleit magára a munkára, iparra s azok történetére, fejlődésére vonat-kozó közlemények, csak itt-ott, szórványo-san jelennek meg.

Minden városban először is „mun-kás-egyletek”-et kellene felállítani, ahol hasznos ismeretek közlése történne. E mun-kás-egyleteknek összeköttetésben kellene lenni más, különösen külföldi hason czélú munkás-egyletekkel, hogy a külföldi, külö-nösen az amerikai munkás szellem átszír-rogathatna ezen csatornákon keresztül ha-zánkba; s hovatoább szűkebb térre szorítá-ná itt a közönyt és tudatlanságot.

Ami a munkás-osztály jövendő emel-kedésére nézve a leghathatosabb biztosítók: az a czélszerű nevelés felkarolása és terje-dése. Ez az, melyen jövünk összes reményé-nek kell nyugodni.

Szükséges azonban meghatározni, mit kell érteni a czélszerű nevelés alatt. Ne gon-doljunk, hogy azzal, mindent megtettünk vol-na, ha gyermekeinket a törvénytábla isko-laéveken keresztül járattuk s jól-rosszul irni, olvasni megtanítottuk.

Mindenekfölött az szükséges, hogy az iskolák jó karban legyenek; minthogy pe-dig az iskola egész becse a tanítóban fek-szik: legyenek jó tanítók. Nem az a czél, hogy minél többet tanítsanak gyermekeink-nek, hanem az, hogy minél jobban tanítas-sanak. A nevelés feladata nem annyira az, hogy bizonyos mennyiségű ismeretet adjon, hanem az, hogy a tehetségeket felébre-szse; a tanítványt saját szelleme használtára meg-tanítsa. Nem szükséges, hogy az ifjúnok sok-at tanítsanak; de igenis szükséges az, hogy alaposan és bölcsen. Az ily nevelésnek lehet hathatós befolyása a munkás-osztály jöv-ő emelkedésére.

Ez eszmék felkarolása és életbelépte-tése emelheti a munkás-osztályt, s teheti oly tiszteltetésű, mint aminőben vannak más művelt osztályok; de ha ezt ki akarjatosk vivni munkások, műveljétek önmagotokat!

Ne a politikus eszmadia absurdum bölcselkedésében, mely az értelmesek előtt szánó mosolyt kelt; ne is az ugynevezett paraszt-dölyfben, hanyavetésben, amely oly sok magát értelmesnek tartó iparos sa-játja, keressétek a tiszteltetés. Ezek csak gyalglatba ejtenek. Ne feleddjétek hogy: „a böles halgat”, és hogy „a valódi művelt mindig alálatos és emberségtudó.”

A kézi munkának és önművelésnek együtt kell halladni. Ha ezt megérti és fel-fogja az iparos, ugy szert tehet finom szo-kásra és modorra épen ugy, mint más em-berek; felemelkedhet azon nagy eszmék-hez, melyek az emberiség boldogítására kül-detnek; szóval: lehet tiszteltetés, értelmes, hasznos tagja a társadalomnak ezen az uton.

A Tisza szabályozása.

(Különös tekintettel Felső-Szabolcsra, s némi vonatkozással a „Szabolcs” 22—25-ik számában ugyanez érdeklében megjelent „Válasz” cikksorozatára)

IX.

Az előadottakban többször hangsúlyoztuk, sőt ki-válón sürgettük a helyzet tökéletes tanulmányozásá-t

s hydratechnikai adatok gyűjtését nem azért, mintha talán e tekintetben ezideig semmi sem történt volna de mert azokat, melyek ezideig beszerestettek, kiél-egítőeknek s helyeseknek nem tarthatjuk a következő szempontokból.

A tervből vett szabályozás keresztülvitélénél azon vízmérségi adatok lettek elfogadva, melyek Horváth László mérnök urnak a nyírviz-csatornára vonatkozó tervezetében találhatók fel. Ilyen a kilencz víz-csatorna másodpercenkénti 461. köb láb víz emelésési képes-ségének kiszámítása, vagyis azon köb mennyiség meg-határozás, amelyet e csatornák az év bizonyos szaká-ban másodpercenként az ártérre vezetnek.

Igen helyes ha vízmérségi adatokból indulnak ki; ez az egyedüli correct eljárás: erre alapítani lehet: csakhogy mindig feltételezve az ok helyességét.

A nyírvizek eső-tartományja 24. □ mérföldnek vétetik fel, hogy mennyiben helyes az, és mily alapon határozottat meg, nem tudjuk, valamint azt sem, hogy ezen terület évi esapadéka észleltetett-e? ha igen, meny-nyit tesz az ki?

Az egyes csatornákon, s ebből az ártérre ömlő összes vizek köbmennyiségére mérési adatok nyomán állapított meg. Ezen mérési adatok azonban fölöttébb gyanusoknak tünnek fel előttünk, midőn a csatorna közepén mért sebesség, mindenütt kerek számban állítat-ik elő s az 2 vagy 3 lábat tesz ki másodpercenként.

Aki csak közelebbről is ismeri, tanulmányozta a mérési eredményeket, nagyon feltűnőnek fogja találni ez adott számokat, azon következtetést vonja le azok-ból, hogy azok hibásak nagyonfelületesek s hamisak; azok minden alaposabb tanulmány nélkül vétettek fel s pontos ismeretokk sem: suly sem fektettek.

Midőn tehát ezen mérési adatokat helyes szá-mítás alapján nem fogadhatjuk el, ugyanakkor határo-zottan hibásnak, eltevesztetnek tartjuk azon utat, mely-szerint a számítás végrehatott. Így az egész eredményt illusztrálni tartjuk, s mely mint ilyen munkálati alapul nem fogadható el, az elvetendő.

Ezen számítás Prony képlete nyomán van össze-állítva s egyetlen felszínsebesség mérésből akarja a fo-lyam egész közepességét s majd köbmennyiségét meghatározni a kereszt szélynő szorata által. Ezen számítás a tudomány már rég elvetette, ugy a két ge-nialis francia mérnök Darcy és Bazin, kimutatták annak hasznavehetlenségét, majd később a kitűnő két amerikai mérnök Humphreys és Abbot egészen hibás-nak találták s minden számításnál mellozni javasolták azt. Így fényes sikerrel bizonyították be, hogy minden oly képlet, mely egyetlen felszín-sebesség méréséből akarja meghatározni a folyam egész közepességét köb-tartalmát, elvetendő. Ugyanezen képlet helytelen-séget iparlatot azon nemzetközi Rajna folyam mérése alkalmával is, mely 1867-ik évben a jeles Grebnau vezetése által Baselnél végrehatottat.

Ha ezek nyomán a nyírviz szabályozásánál fel-mutatott s átvett adatokat helyeseknek nem fogadjuk el, s azokat valódi értékekre szállítottuk le: ugy hisz-szük ezáltal csakis egy oly köteleseget teljesítettünk, melylyel az ügynek tartozunk, s talán ösztöndtünk arra, hogy ezen adatok alaposabb tanulmányok nyomán állapítsanak meg, s több hiányzó pedig besze-reztessenek.

Mi ezen egész csatornázási tervezetnél nem tud-juk magunkat némely tekintetben tájékozni. Ugyanis halljuk idézni, hogy az egyes vonal részekben a csatorna fenék-szélessége, keresztélynénye minő méretekben állapított meg; de hogy mily számítások, víz-mérségi adatok nyomán történt az s hogy hány köb-láb vizet kell annak másodpercenként s az egész éven át levezetni; hogy mennyi ezen levezetendő víz köb mennyisége: ezeket kimutatva sehol sem tudjuk. Egyik helyütt nagyobb méreteken építették ki a csatorna, majd összebb vonatuk az, de mely eljárás okadaltva hydratechnikai számítás, és alapon eldöntve, nem ta-láljuk fel. Lehet hogy létezik ily tanulmány, de lehet hogy az egészen melloztetett. Ha pedig az építke-zéshez ezen alapos tanulmány nélkül fog-nak hozzá, az eredmény csak hibás lehet mert vagy fölöttébb sokat fognak építeni vagy keveset; így mindkét esetben hibás eredményhez fognak jutni.

Ohajtottuk volna már itt befejezni jelen cikkszo-rozatunkat; de miután a vonatkozott „Válasz” cikks-zorozatban majdnem direct hivattunk fel egy-némely-lyekre feleletet adni: azt a következőkben teljesítjük

*) Lásd a „Szabolcs” 43-adik számát.

Szerk.

tés magassága 1, láb hibával épített ki a hibás tervezet nyomán.

Ha a nevezett kir. mérnök ur körünkben volna, hisszük maga felelné arra, s így miután ő távol van: párszóban felelünk mi.

Dombrádú Gáviág, illetőleg Dombrádon felül néhány száz öblen 1, lábbal alacsonyabba tervezett a töltés magassága, mint innen fel Zsurik. Ezt a magas kormányhoz jóváhagyás végett fölterjeszték építési leírathat indoklaton bárki is megtekintheti. Hogy helyese-e vagy nem, azt nem vitatjuk. Egy másik hiba hogy az 1867. évi legmagasabb vízszin, a töltés vonal alsóbb részének egyes pontjain eltérőleg alacsonyabbnak vettették a hidrogéni töltés kiépítésénél használt vízszinrel. Egy ez volt, hisszük; mivel idézték több helyütt.

Alulról ezen töltés-tervezet kidolgozása alkalmával, az idézett kir. osztály-hivatalban dolgozott, az a dott utasítások alapján s a tisztviszonyokat meg kevésbé ismerte, semhogy az ügynek folyamára hathatott volna. Kár hogy mások nem tették!

Ami pedig a lelkiismeret és önbecszeretéről mondatik, arra ez válaszunok.

Ha csak egy kissé definiáljuk is ezen tételt, sajtóságság eredményeztünk.

A lelkiismeret dolga mindig az egyéniség én-jével a legszorosabban összefüggésben áll. Így látni fogjuk, hogy a kötelességérzet is különbözőképpen van embernekél kitéjelődve, s mely azon fel fogástól fölteleztetik, minő az egyéniség fogalom-képessége. E szerint ha valamely munka teljesítése bizatik reánk, aképen hajthatjuk azt végre, miként helyesnek véljük, vagy arra képesek vagyunk; tehát lelkiismeretünk nyugodt lesz, mert a munkát végrehajtottuk. Igen de a dologra, munkára magára vonatkoza cselekményünk, kérdés leend vajjon helyesen hajtottuk-e azt végre? Ha képességünk vesszük tekintetbe s aszerint járunk el, talán nyugodtan is lehetünk. De vannak más természetek is, melyek érzik bár, hogy tehetséghüzköz képest mindent megteettek s mégis cselekményükben bizonyos irt találnak, érzik hogy azt egészen végezni nem bírták. Ez már a lelkiismeretnek nyugtalanság okoz, s kutat a helyes irány után. Ezt csak két uton találhatjuk fel: igyekezőnk, kutatunk hogy az irt bebiruk töltetni, vagy felemelt föl haladunk tovább beismerve gyengeségünket, kereszünk oly cselekményt, melynél ezen irt is bebiruk töltetni.

Azon figyelmeztetés pedig, hogy az elhunytakat hagyjuk békeben nyugodni, teljesen elfogadjuk. Csak-hogy fogalomzavar itt is, a tényeket az egyénekkel azonosítani. Valóban, midőn a nagy Szechényi gondolom „Hitel“-ében mondja, a régi közmondás el kell hagynunk, „hogy az elhunytokról vagy jót vagy semmit“; akkor ő is a tényeket értette s megbocsát a figyelmeztető, hogy mi is ezt követtük.

Nem tudjuk, hogy a „hivatkozott“ választban megbízásból tétetik-e említés a társulati tisztviselőkre vonatkozólag; de kissé kételkedünk tekintetben, miután azok mindenkor megtadtak magukért felelni, sőt a társulati igazgató és pénztárnok ur felől eskü is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhatunk s felelték sajátjuk, hogy a két szorgalmat s tevékeny tisztviselő a társulatot elhagyni szándékozik; közelebből ismerve eljárásukat, ezen lépéseket vesztességné tartjuk a társulatra nézve. Szerettük volna e tekintetben bővebben szólni, mivel gyakran hallani oly méltánytalan és igazságtalan nyilatkozatokat is, melyek csak a dolog nemertéséből eredhetnek; úgy óhajtottunk volna a társulat miködéséről, szervezkedéséről is némelyeket elmondani; de miután ezt már

A „Szabolcs“ tárczája.

Világúrlati levél, Krasznay Gáborhoz.

Bécs, október 23. 1878.

Kedves barátom!

Áldozattal tehettem meg a világúrlításra való feljuttatást, melynek elmaradását egész életem át bántam volna, és méltán, mert nem láthattam volna azon sok múkincset és remekművet, melyekben a bécsi világúrlat sokkal gazdagabb, mint a hajdani olympiai tér volt egykor emlékoszlopokban.

Ami a tudomány, művészet, és ipar századok, hosszú folyama alatt nagyot, szépet, nemest és főnséget alkotott, az a nagyszerű és kolósszális palotában, az építészeten remekműben, aethetia izléssel, finomsággal és szépséggel mind egyestre van, melyeknek alkotói, kezüknek néma, de minden időkre beszélő remekműveikből, nemcsak magukat, hanem mint az olympiai győzők, egyszerűmind hajuzákat is örökidőkre megdicsőítettek. Ok nem hamar elmúlo időnek, s a remekművek képességét, becsét, értékét és művészségét fel fogni, s azokat becsülni és tisztelni nem tudók számára irtak és dolgoztak, hanem mint az ókori Theudides, Aristoteles, s a hídeg márványt lelkesítetű tudó Phidias, Praxiteles, s a darabos darva vázsnat életteltessé tett Apelles, s a gépek hallhatatlan fátallója Euclides, minden időknél, különösen pedig azoknak számára készítették munkáikat, akik az örökéle felép, nagyszerű és dicsős művek tökélyét nemcsak fel fogni, bírálni és megbecsülni, hanem azokat bensőség szereteti is tudták, mit a maradódd becsü munkái oly igen méltán és sokszorosan megérdemelnék a későbbi idők nemzedékeitől.

Itt láthatja valóban az ember azt, hogy az elmúlt idők, s azoknak árjába eltűnt évszázadok fáradhatatlan szorgalmu nagy emberei, mennyi nagyszerű, kitűnő és maradódd becsü munkáikat, mindmennyi megbecsülhetetlen értékű kincseket, hagytak reánk örökségül azért, hogy azoknak értékét tehetségünk szerent mi is nevelni igyekezzünk.

A világúrlat édes barátom! intó, tanulságos,

is hosszúra nyúlt czikkoszorozatunkban nem tehetjük: fentartjuk magunknak azon eshetőséget, hogy arra máskor visszatérhessünk.

Nem örömmel fogtunk jelen czikkoszorozatunk megírásához, s inkább szerettünk volna hallgatni, ha arra a körülmények által nem lettünk volna utálat. Midőn mi tollhoz nyulunk, azt mindig csak a közügy szolgálhatat vesszük fel, a legizgabb gondolatot vezetvettük; senkinek ártalmára lenni nem akarván. Óhajtanánk! hogy az ekként lenne magyarázva; de ismerve az életet, tudjuk azt, hogy az egész vaskövetkezéssel tanítja az embert egymásra törni; sokakat az irigység hajt, míg másokat az ambitio ragad magával s nem ismerve határt, önségükért a legnemesebb ügyet is képesek feláldozni.

Szabolcs László,
mérnök.

Emlékirat

a nagy-kallói kir. reáltanoda alapítására alakított iskolai bizottságnak, a n.-kallói reáltanoda gradualisa tárgyában.

(Vége.)

Szabolcs megye számára egy közép-iskolát megnyerni, N.-Kalló város értelmesége körében már 1859-től fogva óhajtott volt. A középiskola minősége iránt nem volt néhéz megállapodni; mert tekintettel a kor általános irányára, és főként hazai viszonyaink közt, az eddigi humanistic tanirány mellett igen is egyoldalú képességre, mely mellett a gör- és vilány-örök alkalmazásával mind örösibb mérvben növekedő üzlet, kereskedelem s forgalom teremtette szükségeknek s pályának megfelelő erők ugyszólván teljesen hiányoznak köztünk; tekintettel végre a humanistic tanirány iskoláknak az országban, mondhatni tán, túlbőségére, s hogy ily tanítványokkal a felekezettel a megye közvetlen környékén (Debrecen, S.-Patak, stb.) több helyint bírtak; egy reál tanintézetnek megnyerésére, törekvés, mindenesetre egy hazafiai, mint helyi szempontból, legindokoltabbnak kinálkozott.

Hazai viszonyaink közt azonban, az elméknben és kedélyekben ezen megért ter létrehozására, sokáig késett a kedvező esély. Végre kifejezett nyert a törekvés Szabolcs megye N.-Kallóban székelt takarékpénztár egylete 1868. január 23-án tartott közgyűlésén, hol a kivitel mozzanata kezdeményeztetett, egy N.-Kallóban felállítandó megyei reáliskola létesítése elhatározatott s a törv. megérlelése és foganatosítására egy szűkebb körű iskolabizottság, testületi közégül megalakítottatott s kellő mandátummal felruházottat.

Ezen iskolai-bizottság reményelt volt a társadalmi uton eljárás sikeréhez, 1868 májusban kibocsátta aláírás felhívását kiválóan Szabolcs megye közönségéhez, hogy egy N.-Kallóban felállítandó megyei reáliskola megalapításához járuljanak.

Az aláírások eredményét 1869. júl. 9-ig, 267 gyűjtő ivén, 1163 egyén által, 21,578 frt 37 kr. jegyeztetett.

Szemben egy ily tanoda létesítéséhez s fenntartásához szükségelt alapító összegével, a gyűjtés ez eredménye kétségkívül ecedély volt; de kevésbé fejlett anyagi viszonyaink közt, teljes bizonyossággal kifejezte azon általános érdeklődést s óhajtatást, melyre a megyei közönség is a tervet fogadta.

S az eredmény ezen tanuságára helyezett az iskolai-bizottság reményét, midőn felfedhetlen h. Eötvösünk-nél, előbb érdeklésig kioldotték u. m. Bónis, Somossy, akkori képviselők, h. Vécsey, akkori főispán, s Tokaji Nagy Lajos, az iskolai-bizottság elnöke utján, ismétlenül magánjellegű előterjesztéseket tett; s miután azo-

amellét buzditó és lelkesítő, mindenekfelett pedig követésre méltó példákat ad, és állit egy az egyesek, miként népek és nemzetek elé.

Eros meggyőződésem az, hogy a bécsi világúrlítást meglátogattak és komolyan tanulmányozottak közül mindenki érezni fogja a magában vagy saját hazájában egy vagy más terev vagy szakban lévő hiányokat, ha vannak. Az is tudva lévő dolog, hogy a gyakorlati életben egy az egyesek, mint a nemzetek anyai valódi értékkel bírnak, mint amennyi képzettség és értelmiségük van. Ez okonál fogva egyezkedni helyrehozni a mulasztásokat, kipótolni a hiányokat, felhasználni és értékesíteni hazánk javára az itt szerzett tapasztalatokat és ismereteket; mert longa est ars, brevis est vita (Hosszu a mű, rövid az élet).

A világúrlítást által reám tett ezen általános benyomást nem kis mértékben keseríti azon tudat, hogy idők hosszú folyama alatt, az emberi ész által előállított anyai sok remekműveknek ezen dicső templomtól, nemokára megkell válnom; pedig azoknak vizsgálása, beteketés, sőt hónapokat venne igénybe.

Levelemben nem gyahrtom előttem említés nélkül Búcsú jevetelem főtárgyát és czélfát, t. i. a világúrlítási tanügyi osztályainak, s azokban különösen az emeli népiskoláknak tanulmányozását, melyekre rövid itteltem alatt nemcsak a magam, hanem tankerületem érdekében is fősúlyt kell fektetnem és fektetnie is. Egy levet kerete, s egész napi vizsgálódásaim, észleléseim és komoly tanulmányozásaim utáni fáradszám, mondhatni kimerültségem, kivált a nyugalomra és üdítő álomra szánt éjeli órákban, melyekben leveleimet kell írnom, nem engedi meg, hogy kimerítő tudósítást írhasak hozzád a kiállítási tanügyi dolgokról; ugyanezért elégedj meg egy rövid és föllétebb töredékes értesítéssel.

A földünk különböző részeiről egyes nemzetek által kiállított tanügyi osztályokban lévő népiskolák közül, hogy a fokozatosságot megtarthassam, s jóknak és tökéleteseknek látása után kedvemre a föllétebb hiányos és kezdetleges állapotban lévő népiskoláknak meglátogatásához el ne vesztsem, elsőben is a felszolás, berendezés és szellemi élemlenettel tekintetben általam leggyengébbeknek hitt és vélt kínai, japáni,

kat a néhai miniszter hó érdeklődés fogadta és hírtörítota, sőt tanácsolta: ez alapon az adományokat aláírt érdekléséget 1869. jan. 10 re közgyűlésre egybevitva, s eddigi eljárása és eredményeit beszámolóval, javaslatla folytatn és gyűlés elhatározta, hogy egy Szabolcs megyében, N.-Kalló városában létesítendő, telekezettség nélküli állami reáliskolához, a gyűlt alap terhére, s a gyűlés és a k. közoktatásügyi miniszterium jóváhagyásának föltételével vásárolt térsé telket s nagy arányú épületet felajánlja s az ügy ilyéknt véglegzésére az eddig eljárit iskola-bizottságot továbbra is felhatalmazta.

Ez alapon azután az iskola-bizottság, már most jogos közegként járult néhai miniszterinközé azon elkerítváral, mely 1869. október 28-án 15,593. sz. a kelt elintézésben részesült, s mely Szabolcs megyében N.-Kalló városban egy állami reáliskola felállítását, az érdeklésű nyílvánult határozata alapján, elfogadta; a vásárolt telek és a ház örökveteli szerződését megérsítette, sőt az államkötvényekbeni adományokat névszerint, valamint az egri főkapitán 3000 frt. alapítványi költvélettel teljes érteken beolváltán, végre pedig az aláírások szerint több év folyama alatt fizetni kötelezett adományok előlegezéséül, a rendelkezése által alakított 6000 frt. kölcsönt avván, amint erről Nagyméltóság az előiratokból meggyőződhetetik, kifejezte ezen társadalmi kezdemény, s a n.-kallói reáltanoda iránti hó pártolását; ekként téve lehetővé, hogy a vásárolt telek s ház érteke, az örök eladókknak szerződésszerűen az iskola-bizottság által kifiztetthessék.

Bénsó halálát áthatatlan ismerjük el, hogy csakis üdvözült h. Eötvösünk ily mérvű lelkes támogatásának köszönhetően, hogy a társadalmi kezdemény megért gyümölcsűl; a vett telek s épület 1870. márt. 21-én 1543. sz. alatt s 1869. nov. 8-ától elsőbbséggel a n.-kallói 1131. sz. telekgyűjöközvényben, a n.-kallói reáliskola-alapítványi tulajdonnal bekebelezetett, s 1870. márcz. 10-én 4817. sz. a kelt miniszteri intézmény erejével, 1870. jún. 15-én az mint ilyen, rendeltetés czélfára, a közoktatásügyi kormány által tnyelg átvétetett.

Ez intézet azótai életéről Nagyméltóságod miniszteriuma folyton hívilvánságban van tartva, s a közönség évi jelentésekben értesül. Ez utóbbi adatait használjuk, midőn felsoroljuk, hogy e tanodának I-ső évben, 1. osztályt megnyitattán, növendékei száma volt 56, köztük n.-kallói 24, megyei 25, távroló 6, II-ik évben a 2-ik osztály is megnyitattán, növendékei száma volt 61, I-ső osztályban 27, II-ik osztályban 34, köztük n.-kallói 21, megyei 32, távroló 8. E f. III-ik évben a 3-ik osztály is megnyitattán, a növendékek száma 71, I-ső osztályban 21, II-ik osztályban 17, III-ik osztályban 33, köztük n.-kallói 28, megyei 34, távroló 9. E számok általán nem kedvezőtlen tanuságok, s hogy nem azok, hivatkozunk a reáltanodákról fentebbi táblázatunkra, mely szerint az 1858-ban alapított belvári reáltanoda 1872-iki létszáma 53, az ugyanazon évben alapított zimonyi 102, az 1860-ban alapított peronyiavé 100, az ugyanazon évben alapított gopscie 92, az 1869-ben alapított kecskeméti 123, az 1871-ben alapított dévái 41, az ugyanazon évben alapított szudvarhelyi 41, az ugyanazon évben alapított észéki 109, s mely számok tanusága szerint, a n.-kallói reáliskola népessége az alreáltanodák közt, tekintettel azok s ennek megnyitási évei közti viszonylatra, első helyen áll.

Lehetlen e helyütt ismételve rá nem utalni azon különbségre, hogy ugyan a felhívott táblázat szerint, azon reálintézetek, melyek főreáltanodáknak nevezetnek, azaz a reálirányú közép iskola teljes rendszere életbe léptetvék; melyivel magas létszámnak örvendékei, oly magasnak, melyet túlhaladó számmal

persa, török, egyiptusi, görög, portugál, spanyol és orosz iskolákat látogattam meg, melyeknél az azokat komolyan tanulmányozott német tudósok és szakférfiak segélyét vettem igénybe, akik szíves kéresem folytán hálas elismerésre méltó készséggel és szíveslésséggel nyújtottak nekem mindenben segítségkét. Valóban azon jeles férfiaknak köszönhetem, hogy a fenutebb nevezett nemzetek népiskoláiban lévő különféle szépiárszati példányok, iskolai fogalmazások, nyomatványok, s a növendékek által megfejtett, kidolgozott, feladványok, gyakorlatok és térdépek, reám nézve az előttem ismeretlen egyiptomi ókori hieroglifákhoz hasonlóknak nem maradtak; hanem azok közül az ázsiaiakat némi részben, az európaiakat pedig, különösen a spanyol és portugál iskolákat a latin nyelv segélye által, nagyobb mérvben megismerhettem.

Az ázsiai népiskolák közül az emlékező tehetség kifejtésére különösen nagy sulyt fektető kínaiak emeli iskolája vallásos tartalmu munkáknak, s néhány szépiárszati és rajz példányon kívül, a növendékeknek vonatkozólag alig tartalmazott egyebet. Rájuk nézve nagyon jellemző az, hogy az ő nyelvüket értő göttingiai tanárnak azon nyilatkozta, hogy egy hatodik éves tanoncz az ő kizsánitása szerent már 5000 jegglyvel képes volt, a mi iskoláinkban basználatni szokott diktandóhoz hasonló iróknyev, feladványokat írni. Mikor tanuim meg anyanyelvének 80,000 jeggýt? aki ha tudós akar lenni legalább 30—40 ezer írásit jggyet kell ismerie. Felsőbb iskoláinkra több gondot fordítanak.

A kínaiak iskoláinál jobbak a japánaiak, melyekben már a vallásait tárgyon kívül földrajza és számtanra is gondot fordítanak. A japáni és kínai iskolák föllétebb, berendezés, miután azoknak mintáinkat a kiállításra nem küldötték el, nem ismerhetük meg. Az iskolai tantárgyaknak miénkhez hasonló módszeres kezeléséről alig, lehet szó; nagyon valószínű, hogy egy értelmes, nevelés és oktatástaniilag, helyes tanítás tekintetében a kezdetlegességen eddig még nem emelkedtek felül.

A fentebb nevezett két nemzet iskoláinál, már sok tekintetben rendezett voltánál fogva is sokkal jobb a persáké, mire már nem kis befolyással volt a francziákkal és angolokkal gyakoribb érintkezés; de meg is

már, parallel osztályokról kell gondoskodni, hogy a tanintézet feladatának megfelelhessen.

Es e különbség okát nem azok elhelyezésében kell keresni, mert csak például kiemelve Pancsova, K.-Bánya, Lőcse főreáliskolái, elhelyezés tekintetében, szintén nem nagy igényű helyi központok vannak; hanem keresni kell igenis abban, hogy az oly tanintézet, mely céljához alkalmazott teljes rendszerben van kifejtve, szívesen felhasználják, míg a nem teljes rendszerű intézet irányában visszatartó a közönség, mert hátterben van a továbbképzés gondja, melynek fölkeresésére már a helyi központot túl kell lépni, holott nem bizonyos abban a szülő, vajjon gyermekének hajlama s képessége a képzésben magas beruházást jutalmazók lesznek-e? Helyén válták meg megjelölés nélküli közbizságot, mert mint kifejtők, annak elvi hordereit tulajdonítanak.

Szabad legyen zárólag igen röviden vonatkozni arra, hogy a helyi s megyei közönségben a n.-kallói realtanoda iránti érdeklődése az alárások befejeztével is, tényekben nyilvánulni meg nem szánt; első évben mindjárt egy névtelenül mint 200 firtny szorgalomjv-alapítványt, s az első vizsgán jelentővált közül 8-an osztottak ki jutalom-díjakat; a Szabolcsmegye n.-kallói takarékpénztár-egylet pedig évről évre befoglalja költségvetésébe, a tanoda növekedésének ösztönződjában részesítést; N.-Kalló város közönsége egy nemes határozatával a n.-kallói realtanoda tanárait a községi adóterhe alól örökre fölmentette; s a tanoda gyűjteményeit egyesek folyton gyarapítják. Mindezek kitűnnek az évi jelentésekben, s jó részben azon miniszteri intézkedésekből, melyek ugy egyesek, mint testületek irányában, a tapasztalt érdeklődés méltányol elismerését kifejezték.

E tények egyenként tekintve s számokban kifejtve, bizonyára nem nagy értéket képviselnek; de mint az érdeklődés hő-méroe, oly magas fokra mutatnak, melyek méltánylása kell, hogy szintén egyetűzőnek tekintessék e tanoda jövőjének továbbra fejlesztésében.

Ugy reménylünk, hogy ha Nagyműveltség beható figyelemmel kísérte, amin kötevényünk nem is szabad, ez emlékiratunk kifejtését, melynek elterjesztésére jogosultságunk az érdeklődéstől 1869. jun. 10-én nyert meghatalmazásunkból s azonnal is mindenkifejleszt saját hazafiai buzgalomunkból merítettük; bátran mellőzhetjük a reaumassal rhetori díszet, hogy az előadottak alapján egyszerűen, de meggyőzősűn s lelkesedűnkel teljes hevével kérjük, miszerint a n.-kallói realtanodának: **Ugy vagysit teljes rendszerű realtanodává grahuallását, hogy abból közvetlenül a miegyetembe lehadson lépni, elrendelni, s az ennek előkészítésére már most szükséges adminisztratív intézkedéseket, valamint a közoktatásügyi kormány költség-előirányzatának ahoz alkalmazása végett rendelkezéseket, kegyesen megtegni méltóztatassék.**

Igyekszünk Nagyműveltségadat kérésűnk jogosult s helyes voltáról, érveikkel s tényleges adatokkal meggyőzni; s ha ez, mint óhajtuk s reménylünk, sikerült s Nagyműveltség adomny folytan kérésűnk teljesíti: Nagyműveltség adomny azt hazafiai érdemek közé sorolandjuk, melyek az államfértak halantekaira, kötelemeik betöltése minden mozzanatából egy-egy babérlevelet illesztettek.

Tokaji Nagy Lajos, elnök.
kir. tanácsos,
Kállay Bertalan,
Dr. Bleuer Miklós,
Béres Ferencz,
Nagy János,
bizottság tagok,
Koranyi Miklós, jegyző.

koláikban, a tantárgyakra vonatkozólag, az általuk előfordított arabs irodalom, a nyelvtani, olvasmányi, természetrajzi és számtani szakokra bő anyagot ad. Iskolák néhány darab térképpel is vannak látva; rendszeres berendezésről és felszerelésről azonban szó sem lehet.

Iskolai tekintetben Áfrákát Egyiptom képviseli. Iskolájának berendezése, felszerelése és beltartalma, a nagyszámú olvasó-és kézikönyvek, s a növekedés által készített, sok tekintetben ügyes és jókiallítású térképek, rajz és szépirásati példányok, s számtani dolgozatok, több száz darabra menő növénygyűjtemények, Egyiptom tanügye iránt jó véleményű keltenek az emberben. Különösen meglepett engem a kairói polytechnicum növekedés figyelmét érdemelő mértani szabatos dolgozatai és rajzai. Szép jellemvonása Afrika ezen óségi államának a humanizmus és embereszeret, mint fényesen igazol az ott létesített vakok és siketnemek intézete, melynek növekedés az egyiptomi tanügyi osztályban levő szépirásati könyv szerent, az írásban dícséretes élemlenettel tettek. Az előadottak világosan mutatják azt, hogy az Amenemhák, Psammetichok, és Ptolemeusok hazájában barbár népek, fejedelmek, hódító és romboló imperatorok, s légiók által évezredek előtt eltiprított és kiirtott értelmi műveltség nemcsak sarjadni, hanem ismét újra fejlődni és virágozni kezd. Kétségkívül dolog az, hogy Egyiptomban az iskolákra kiváló gond fordítottak, melyek közül a felsőbbé számú szakkönyvekkel, török és francia feliratu térképekkel jól vannak látva; mi nyilván mutatja azt is, hogy az ottani iskolákban francia szellem és befolyás uralkodik; ami pedig ott tagadhatatlanul jótékonyan hat az értelmi műveltség kifejtésére és terjesztésére.

Az európai elemi és egyéb népiszkolák szempontjából ittele, bármily kisserűnek és kezdetleges állapotban levők is az ázsiai és afrikai iskolák; de tény az, hogy léteznek és működnek, s az európai civilizációk közöttük történt behatolása következtében haladást tanusítanak; habár lassu is az, de hol ment az egyszerűseben? Szerintem nem kis nyereség az emberiség néve az, hogy annak egy nagy, több mint 300 millió tevő része, mely annyi sok évezreden át életlen mély álomban aludta izolálta magát minden más műveltebb népektől, most már ódatudatra ébredt és belátta,

UJDONSÁGOK.

(1) **Az ünnepek közt,** amelyeket az egyház és a kegyelet feltalált, mindenbizonyal legszébb, legmegindítóbb, a halotat ká ünnepe, a minden szentek napja. E napot Nyiregyháza ezidén is megünneplétek szokott kegyelettel. A virágok, amelyeket a szelid szök talán épen ez ünnepre tartogatott, koszorúkká fűzőltek a szerezet ujjai közt s a gyász és bánat oda helyezte őket a sirhalomokra, hogy végelgyedűn, — haláluk annál szébb legyen. Régen, nagyvadászok — a temetők oly látogatottak, oly népek hazánkban, mint ezidén. A járvány igen sok életnek ásta meg sirját, igen sok gyászoló árvaét és özvegyet bizott a felebarát szeretet és jótékonyág gondjaira; mutha figyelemzetni akarta volna az emberiségét a már-már elfeledett évi érnények, a szeretetnek és könyörületnek gyakorlatát, ami oly nemessé, oly becsülésre méltóvá teszi az embert. Valóban, aki eme gyászostén látta azt a sok árvaét és özvegyet, akiknek alig maradt egyekbök ama hideg sirhalomok kivül, lehetetlen volt kony és számalom nélkül elhaladni melletük; lehetetlen, hogy a jótékonyág szelid érzeménye ne szóllalt volna ellogódott kelbükben. Ime a hallottak ünnepe mily nemes érnényre tanít benőket!

(sz.) **A nyiregyházi városi képviselőknek** folyó 4-edikén tartott közgyűlésében a következő ügyek tárgyalattak és fejeztettek be. 1. A gazdasági szakosztályának a Beton-csatornázás iránt beadott véleménye jelentése, illetőleg ajánló véleménye elvben elfogadtattott, a kísérlet azonban, a könnyen bekövetkező időváltozás miatt, jövő tavaszra halasztott. 2. A városi mérnöki állomás betöltése tárgyában benyújtott szakosztályi vélemény által ajánlott Margitay Gábor és Horváth Gyula pályázók közül, általános szavazattöbbséggel Horváth Gyula választott meg. 3. A városi építkezésből fölmerült károk kiegyenlítése tárgyában beadott jogügyi szakosztályi vélemény értelmében a felszámított 1100 ft. károssegg helyett, az építőkállalkozók által felajánlott 500 ft. kártalanítási összeg elfogadtattott, ez ügy végleg befejeztett. 4. A Maurer Károly által, egy a piacci sétányon felállítandó kioszk tárgyában beadott körvnyre tett szakosztályi véleményezés, a kivitel mikéntjére nézve semmi tájékozást sem nyújtván, ez irányban leendő ki szélesítés végett újból kiadatik a jelentést tevő építkezési szakosztálynak. 5. A Kiss Ernő és Bartha Mihály-féle régebbi kötévény kiféztése bejelentetven, tudomású vettett. 6. Brassay Jánosnak a háza előtti csatornátjárás elkészítése iránt beadott kérelme teljesített határozattal. 7. Szmolár Jánosnak háza szabályozása iránt beadott kérvénye, felülvizsgál végett a tanácsnak kiadott. 8. Nikelszy Mátyas és társai által, az éralatti földeléből a kóuthoz elfoglatt két kártalanítási iránti beadott kérelme, a kártalanítás elhatározatik és utalványozatik. 9. Fábry Dánielné övödi ápolónő fizetése, indokolt kérelme folytan, 50 forinttal javíttatni határozottat. 10. Ganzel Adolf 10 forint bírság elengedése iránt benyújtott kérelme elutasítottat. 11. Micek József indítványá folytan, a hadserg létszámának leszállítása tárgyában az országgyűléshez felirat határozattal. 12. Ugyancsak Micek Józsefnek a legelőhasználatnak beosztása tárgyában tett indítványára a gazdasági és jogügyi szakosztályok adtak ki. 13. Bartha István a szarvaszveti halászat jog bérbevétele iránti kérelmével elutasítottat. 14. Horn Sámuel, Horn Adolf és Grünfeld Sámuel, a szokások taxa befizetése mellett, lakoskul felvéttettek.

(r) **Farkabi József** a helybeli evang. egyház ujjonnan választott lelkesze multhó 30-án, a délelőtti vonalon érkezett meg szülő városába. A presbyterium néhány tagja egész Tokajig eléje ment, élükön Jurányi

azt, hogy az értelmi műveltség közöttük leendő meghonosítása és elterjesztése, rájuk nézve nemcsak égető szükség, hanem egyszerűsind életkérdés is vált. A merev izoláltság stagnatív ugyanis szárnyát szeg az értelmi kifejlődhetésnek és előre haladhatásnak, s már csirjájában megöli azt; azokivül életlenekké és az egyetemre nézve nem létezőkké teszi azokat, akik a kor intő szavára és annak követelményeire nem halgatnak az ott önségből megérinti nem akarják, hanem inkább romokká lesznek, s a feltámadhatás reménye nélkül azok közé temetkeznek. A dolgok logikai rendje hozza magával, hogy ez így, és ne másként legyen; e pedig sok tekintetben kárik, európaiakra is alkalmazható, sőt némely részben fájadalom Magyarországra is.

Ismételve mondom neked barátom, hogy a kínaiak, japánok, persák és egyiptusiak eddigi kiskorúságukból kezdenek kiemelkedni, tanügyeiknek kifejtésének és előbbre vitélén öntudatosan dolgozni, ami benőnek jövőkükre nézve szép reményre jogosítanak. Az ó világiállításiis szereplétek nyilván tanúsítja azt, hogy az örök törvények szerenti fokozatos fejlődés nemcsak a természetben, hanem egyes népek és nemzetek életében is megvan, s annak kifejtésére huzamos idő ki-vántatik; csakhogy az évezredek a természet életében jelentekelen, rák halandó emberekre nézve pedig végtelen hosszú időnek látszanak. A tökélyesülés azonban mégis fokozatos szerenti történik, amelyet előre haladhatásnak lehet ugyan késeletelni, de végképen megakadályozni és elnyomni nem; mert az emberiség értelmi fejlődése sok tekintetben hasonlítót az életrevaló eszmék sorsához, melyek ha darabb időre eltejtnek és elnyomtatnak is; időmúltal ismét fölkelnek, utat törnek maguknak, s behatolnak az emberiség és társadalom müdegyik rétegebe és osztályába, hasonlóul a jótékony világszöghöz; migem azután valamelyik nemzedék által életre keltenek, megvalósítottatnak és érvényre emeltekten.

Az európai iskolákról jövő alkalommal írok hozzád. Isten veled.

Öszinte barátod
Kiss József.

Hugó városi főjegyzővel. A helybeli indóházánál Nikelazky Mátyas egyházi felügyelő számos tiszteleg, köztük több nő társaságában fogadta a kedves vendéget. A lapkánál n. t. Bartholomaeidesz János espereslelkész ur üdvözölte, az egyház nevében új tisztársát. A gymnasium tanárai s az elemi tanítóit kar szintén testületileg tisztelegte nála. Az üdvözölő beszédekre, az új lelkész ur megragadó ékesszólással válaszolt. A valóban ünnepeleg fogadtatást foepeser ur ritka kedvességű neje által rendezett szives és gazdag ebéd zárta be. Az ünnepeleg beiktatás ma egyhete ment végbe a zsnálóság meglött ev. imaházban. Az új lelkész n. t. Bartholomaeidesz János esperes ur mutatta be; majd a beiktatott tartott beköszöntő beszédet tót nyelven; később a reudes magyar istentiszteletnél, kitűnő magyar szónoklattal lépett fel. Az isteni tisztelet alatt az új lelkész első elemi oktatója, a helybeli tanító testület kedvő veteránja, Nagy Sámuel ur orgonázott. Ezután a nagyvendéglő nagytérben rendezett százegyhányi teretük közepében gyűltek össze az új lelkész barátai és tiszteleg. A pohárköszöntések sorát a nap hőse Farkabi József lelkész ur kezdte meg, életvért a hazát és az egyetértést; majd Simon Endro helybeli m. cath. esperes lelkész, Bartholomaeidesz János, Vildiczky József országgyűlési képviselő, Bodnár István ügyvéd, Jurányi Hugó városi főjegyző urak emeltek poharat. Ami e díszes közebedt leginkább emelte, az azon nemes eszelekmény volt, melyszerint Nikelszky Mátyas kezdeményezés folytan, ott a hely színién, néhány percz alatt, 64 forint néhány krajczár gyűlést össze a városi kolera-árvaék és özvegyek felesegéért. Mi, kik betegsügnk miatt nem vehettük részt a közebedben, szívünk mélyből üdvözöljük a lelki teltségeben oly gazdag új lelkész urat, kívánva, hogy isten őt a hazának, e városnak, melynek oly nagy szükségére van a nemes és pártos férhára, és egyháziának tartsa meg sokáig!

(p-r) **A nyiregyházi ev. tanítótkör,** f. é. október hó 26-án tartott értekezleten elhatározta, hogy a felnöttek között, valamint a nyári szünet alatt félben szakitott vasárnapj iparisokla előadásokat, a belölt új iskolai évben is folytatni fogja. A beiktatások napokint eszközölhetők a központban Habzsva Dániel, a felvégen Hudák György, az alvégen Mráz Károly tanító uraknál.

•• **A bécsi világtárlati magyar bizottság** oly óriási hibát, illetőleg több követelt el, melyért megérdemli, hogy országosan rovattassék meg. Annak idejében említett tettünk volt mi is, egy kivárdai derék nő kézi munkájáról, egy selyemvirágokkal himzett netruháról, melyen a ritka ügyességű nő egy évnél tovább dolgozott s mely fejedelmi ruha a pesti női párgylet közvetítésével, a bécsi világtárlatra fel is küldetett. Azt gondolják olvasónk, hogy e ruha, melyen tulajdonosainak csaknem a megvakulásig dolgozott s melybe egész évi tanítónői fizetését fektette, kiálltattott a bécsi tárlaton? Mit is lehetne más gondolni? Pedig nem így történt. Többen megérintők kíváncsiak voltak a nagyszerű ruhát látni a tárlaton; tivé tették mindent; de a keresett tárgyat sehol sem volt látható. Mik végre egy lelkes érnék két napi utánjárásának sikerült a keresett tárgyat egy ládikába beszerítve, egy sarokban földezeni. Azt hisszük hogy ehcz nem kell töböt adnunk; elég hangosan beszélnek e néhány sorok ama bizottság lelkismeres eljárása s a magyarcóság iránti rokonszerve (?) mellett! Hogy mit éreztet az ily rutul rászédett s véric sértést nem eme hir hallatára: minden nemesen érzo olvasó el-kézelheti. Most nincs egyéb hátra, mint hogy a pesti női párgylet helyrehozza, amit még lehet s e ruhának közsméltre leendő kiállítása által, legalább a rá tördított költséget megértíteni segítkezik. A kiállító bizottságot pedig ezentel az országos közvélemény itelő széke elé állítjuk.

•• **(Örvedéses helyreigazítás.)** S a m a s a József érvék, az egrü egyházközebebeli kolera-árvaék javára, nem 1200 —, mint közelebb tévesen újságoltuk, hanem 12,000 forintot volt kegyes adományok; követezképek a szabolcsmegyei árvaék nem 250 —, hanem 2500 forint jutott, illetőleg bocsátottat a megkormányzás rendkezése alá, kizsoltás végett. Csak egy-egy 0 maradt ngyan el a közlött összegek végeiről: de amely 0 ezuttal igen üdvösen éreztető változtatást tesz a dolgon. Ily helyreigazítást örömmel tennék minden számbanban.

× **A „Szabolcsmegyei felekezetiáll tanító egylet”-nek** f. é. augusztus 27-én megtartott alkalú gyűléséből, az alelnök vezetésével, egy 6 tagu küldöttség kéretett volt fel, az egylet alapszabályai szerént megállapított miniszteri szabályrendeletnek, a helyi viszonyokhoz képest leendő átalakítására. Tudunkkal meg e küldöttség egyetlen ülést sem tartott. Bárta gyvunk a tisztelet elnök ur figyelmét, e munkáltra felváltva aminkább, miuthogy már nem csak a kolera, hanem a szüreti idő is elmúltván, az összejövetelt semmi-sem gátolja. Az ügy fontossága és komolysága megkivánja és elvárja az illető küldöttségtől, hogy megbiztatásuknak most már haladéknélkül eleget tegyenek: hogy az egylet mielőbb megkezdhesse üdvös működését.

•• **A nyiregyházi asztalosok iparkészítők** alakultak. Városunkban e testület az, amely az új ipartörvények értelmében első látta be a társulás üdvös és szükséges voltát. Üdvözöljük a derék lelkes kezdeményezőket. Vajha a többi iparágúók is-mielőbb követnék a szép példát, ami rájuk nézve egyszerűsind életkérdés is. A művelt külföldi iparossága törvények nélkül is, már rég látta a társulás üdvös voltát. Ma már vannak külföldön ipar-sóft munkásársulatok is, amelyek milliókra menő tökével rendelkeznek, és nincs iparos, nincs munkás, akinek családja csak egy napig is szükségét látta. Előre tehát iparos polgártársak! Ne forogszolját el haszlatan erőiteket és ügyességüket; ne szorgálatossanak, kelekedésük által, alkalmat arra hogy egyes töképezések tetszésük szerenti használják fel majd munkaképességüket.

+ **A szabolcsmegyei takarékpénztár igazgatósága,** a nagy gyűlés utólagos jóváhagyása reményében, folyó hó 3-ánál 400 forintot a jándékozott,

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Felszólítás.

Eöry Elek ur, mint a nyiregyházi mükedvelő társulat választmányának ezidőszereit elnöke, ezenel komolyan felszólítottak, miszerint 8 nap alatt nyilatkozzék az iránt, ha akar-e továbbra is a választmány élén maradni vagy sem? Hallgatása lemondásnak fog tekintetni. Nyiregyháza, novemberhó 7. 1873.

A választmány több tagja.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Üzleti értesítés.

A nyiregyházi terményesárknál nov. hó 8-án bejegyzett terményárak.

Piazi ár		Kereskedési ár 100 koboltkezdve	
Rozs 00—00 fontos	4.20—5.00		
78—80	0.00—0.00		4.75—5.00
79—80	"		"
Buza	5.30—5.50	vámmázsa szer.	6.50—7.00
Arpa	2.40—2.50		
Zab	1.45—1.50		
Tengeri	3.00—3.05	uj termés,	
Köles	8.00—8.25		
Bab, tiszta fehér	4.00—4.50		
Káposztarepce	0.00—0.00		8.00—8.50
Lenmag	0.00—0.00		8.50—8.75
Gomborka	0.00—0.00		6.00—6.50
Kendermag	0.00—0.00		5.50—6.00
Mak	0.00—0.00		8.00—9.00
Napraforgóolaj			16.00—17.00
Szesz 30 fokú magy. iteze	24		23

Felölös szerkesztő: **K. Kmety István.**

Pályázat.

Az 1874-ik évi január 1-én N. Kállóban megnyitandó szabalemszegei körkórház gondnokai 800 frt. évi fizetéssel díjazott álomására pályázat nyitattik. A folyamodványok az e szakbeli pályáságot igazoló okmányok csatolásával folyóhó 23-ig a megye alispánjánál beadandók.

Nagy-Kálló 1873. november 5.

A kórházi választmány.

Az italméresi jog. (0—1)

Kálló-Semjén községében, novemberhó 25-én 1873 árvérés utján kiadatik. Bánompénz 200 au. forint.

5203 k.
1873.

Árlejtési hirdetmény.

Szabalemszege székházában létező hörtön épület egyrészenél leveltárrá átalakítása céljából szükségelt építkezési munkálatok biztosítása tárgyában folyóhó 14-én délelőtt 9 órakor a megye székházában árlejtési tárgyalás fog tartatni, melyre a vállalkozók az előírnyozott 1551 frt. 77% költség 10 százalékát képező bánompénzrel ellátva oly megjegyzéssel hivatnak meg, miként az előmértet és költségvetés a megye íktató hivatalában megtekinthető.

Nagy-Kálló 1873. november 6.

Bónis Barnabás.

HIRDETÉSEK.

Eljen a haladás!!

Megöli a jobb találmány a rosszat. Egy új felfedezés által sikerült a petróleum, által történt sok és borzasztó szennyeződés elhárítani, a légszusz lámpákkal. Egy láng vetekedik 12 mly gyertyával és óránként fél krba kerül csak. — Ajánlom ennek beszerzését minden családnak, vendéglőbe, kaszinóba, hivatalokba, éttermekbe, boltokba, műhelyekbe és minden nyilvános helyre, városoknak utcai világítására; üzletemben erre bármiaó megrendelést elfogadok, ahol minták, az ár megtudhatók, s egyuttal meggyőződhetik mindenki ezen nevezetes találmány nagy-szerűségéről, mert üzletemben egy példány használatban van, előny nélkül rendelémny nem fogantatódíjaz.

Iq. Maurer Károly
a légszusz-lámpák szálitója
Nyiregyházán.

(3—2)

Eljen a haladás!!

Légszusz-lámpát minden háznál!!

A magyar-német erdőfajta egyesület

közé teszi, hogy Tokajban és Szolnokon a „Sepper és Satori“ cégtől átvett s ujjonban berendezett gőzfűrészeik folytonosan működésben vannak; ugy e helyeken valamint a következő állomásokon:

Nyiregyházán, Ujfehértón, Debreczenben, Szerencsen, Miskolczon, Sülyön és Fegyverneken dúsan felszerelt raktárai megnyitattak.

Felhivatik tehát a t. cz. közönség figyelmé arra, hogy e helyeken mindennemű vágott és szálfanyagok eladásra készen állanak, rendkívüli megrendelések pedig gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

E faárúk kitünő minősége s a lehető olcsó árak minél több megrendelést engedvén remélni, a t. cz. közönségnek tisztelettel ajánlja

Huszthon, 1873. szeptember 30-án

(12—2)

az igazgatóság.

(3—3)

Hirdetmény.

A magyar éjszakkéleti vasut nyiregyháza-ungvári vonalának kiépítéséből felmaradt különféle szerszámok, fa, vas, kő, téglas s a többi anyagneműek szabadkézből, de kézpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Ezen eladás hetenként a szerdai, és szombati napokon reggeli 9 óráttól kezdve délutáni 1 óráig, kinnt a vasut melletti temető szomszédságában levő raktári főhelyen; más napokon pedig bennt Nyiregyházán a vasutársulat irodájában, mely Orosz Ferenc ügyvéd ur iradójában a görög catholikus papokkal átellenben van, fog történni, hol is a venni szándékozók t. Quirini Gusztáv osztálymérnök urnál jelentsék magukat, ki is mindenekről bővebb felvilágosítást nyujtand.

Kelt Nyiregyházán, 1873. okt. 10-én.

A felek megbizottjai.

Eladó ház.

(3—2)

A szentmihályi-utcában levő 299-ik számú ház, mely 2 külön lakásból áll, akár egészben, akár részben eladó.

Értekezhetni a szerkesztőszéknél.

Eladó házhelyek.

Az Éralatti I. szakaszbeli kerteknek, egy részről a szentmihályi-utca felé eső, más részről a széna-piacz felé terjedő szöglete, öt házhelyül — mintegy 480 □ öllel 1 házhely — örök áron szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni, a városi házipénztári irodában.

(3—2)

Hirdetmény.

A geszterédi határban, az ujjefjértói vasuti állomáshoz félóránnyira, 173 osztályozott kitünő szántó-, kaszáló- s nádasból álló tagos birtok, kitünően felszerelt gazdasági épületekkel, ugy nemkülömben dohányszínekkel — bármely időben haszonbérbe kivehető.

Bővebb felvilágosítást ad Szombathy Ödön ügyvéd Nyiregyházán, — továbbá Básty László ujjefjértói tanyáján.

(3—2)

Nyiregyházán, 1873. november 1.

Szombathy Odön.

CZÉMENT- és MÉSZRAKTÁR.

Van szerencsem tudatni a nagyérdemű közönséggel, miszerint a „nyerges-ujfalusi czément-gyár és verőzei mészégető telep“ gyári fiók-raktármokását. — Nyiregyháza város és vidékéire kihatólag, elvállalván, e czéla Nyiregyházán, a nagy-kállói utcán levő 1040-ik számú házamat berendeztem, ahol is a „Béton“ építkezéshez szükséges czément vámmázsinként 2 frtjával, hordó számba pedig (egy hordó 5 mázsa) hordóstól 10 frt, a hordó visszaadása mellett 9 frt 50 kr.; továbbá ugyanott a meszeleni való fehér-mész vámmázsinként 1 frt 50 kr., vagysis egy bruttó mázsa (itteni mérés szerent) 1 frt 70 krjával ugy kicsinyben, valamint a legnagyobb mennyiségben is, kapható.

A pontos és becsületes kiszolgálásért alulirott jótállást vállal.

Raktári iroda Nyiregyháza, 1039. sz. saját házában.

(12—3)

Mikeez József

„a nyerges-ujfalusi czément-gyár és verőzei mészégető-telep“ raktármoka Nyiregyházán.